

André Louf

Gyengeség és kegyelem

Bencés Kiadó
Pannonhalma, 2006

Tartalom

1. Állandó megtérésben élni.....	7
Harag és kegyelem között.....	7
Szüntelen megtérésben élni	12
A keményszívű bűnös	16
2. Bálványaink és az igaz Isten	23
A hűtlen hitves.....	24
A mai hamis istenek.....	29
Isten káromlása	32
Isten esélye	38
A hallomásból ismert Isten	43
3. A hit ereje	47
Hogyan beszéljünk a hitről?.....	47
Jézus csodálkozása	50
Ráhagyatkozás és bizalom	54
A hit, amely csodákat művel	56

4. Növekedés a kísértésen keresztül	61
A gyöngé test.....	62
Isten ereje a gyöngeségben.....	68
Kiengesztelődés gyöngeségünkkel.....	71
5. Gyengeség és kegyelem	77
Evangéliumi erény?	78
Farizeus vagy vámos?	84
Az örömhír	88
6. A szív töredelme.....	93
Bűntudat és bűnbánat	96
A szerzetes és a vámos.....	100
Az aszkézis értelme.....	103
A gyengeség aszkézise.....	109
A helyreállított ember.....	117
7. A spirituális kísérés.....	121
A szív mélyén elrejtett élet.....	123
A vágyak feltárása	134
A belső cenzúra	138
Idealizált önkép.....	146
Az igaz Isten és a szabad ember	150
A spirituális kísérés fontos pillanatai	154
8. A Lélek gyümölcsei	161
Az öröm	162
Lelki összeszedettség és csend	174

Belső növekedés	178
Az alázatos szeretet.....	182
9. Imádkozni: együtt lélegezni a kegyelemmel	189
Az imádság.....	189
Az erőtlenségből fakadó imádság	194
Az imádság: kiáltás.....	202
Eggyé válni belülről	209
A Lélek szabadsága	211
Utószó	215

A keményszívű bűnös

Így foglalkozik velünk Isten nap mint nap. Megtérésre hív: „Ma, ha az ő szavát halljátok, meg ne keményítsetek szíveteket.” (Zsolt 94) Isten sokféleképpen szól hozzánk: Igéje által, a minket körülvevő emberek által, a sokféle örömteli vagy kellemetlen körülmény által. Főleg az utóbbiaktól félünk. Nagyon is jól tudjuk, hogyan akar Isten szívünkre beszélni a megpróbáltatás, a betegség, a halál, az ellentmondás által. Ha még ez a félelem lakik a szívünkben, ez azt jelenti, hogy csak Isten haragját ismerjük fel. Még nem vagyunk képesek megsejteni e haragnak látszó jel mögött Isten végtelen szeretetét. Korábban már láttuk, hogy Isten haragja szeretetté szelídült Jézusban. Más szóval világossá vált, hogy haragja nem más, mint ideiglenes kísérlet arra, hogy megértesse velünk szeretetét.

Ha még félünk Isten beavatkozásaitól, ha ösztönösen úgy értelmezzük őket, mint haragjának kifejezését, ez azt jelenti, hogy így vagy úgy, de megragadtunk eb-

ben az ideiglenes állapotban. Még nem tapasztaltuk meg Isten szeretetét, magával ragadó gyöngédségét.

Lesz talán, aki azt fogja mondani, hogy éppen ez a félelem a jele annak, hogy bűnösök vagyunk. Ez tanúskodik azokról a szemrehányásokról, amelyeket lelkiismeretünk tesz nekünk, és az Istentől kiérdemelt büntetésről. Egyedül a bűnösöknek kell Isten haragjától félni, tehát aki fél, ezáltal megmutatja, hogy bűnös.

Ez a gondolkodás nem egészen állja meg a helyét, még ha a mai átlagkeresztény szokásos reakcióját jól tükrözi is. Ugyanis annak, aki végigolvassa az evangéliumot, nem az lesz nyilvánvaló, hogy a bűnösnek félnie kell Jézustól. Épp ellenkezőleg: nem válaszolta-e Jézus minden alkalommal, hogy nem az igazakért jött, hanem a bűnösökért (Mt 9,13)?

Egyébként egyáltalán nem igaz, hogy csak a bűnösök félnek Istentől. Valóban sok olyan hívővel találkozunk, és sok olyan igazzal – hogy bibliai kifejezést használjunk –, akik legalább annyi bizonytalansággal és félelemmel tekintenek Istennel való találkozásuk elé, mint a bűnösök. Minden tőlük telhetőt megtesznek, hogy jó szándékkal és erényes cselekedetekkel elhárítsák ezt a nyugtalanságot. Úgy gondolják, minél inkább sikerrel járnak az erények útján – és ez a siker mindig relatív –, annál több esélyük van, hogy elkerüljék Isten haragját, és kiérdemeljék szeretetét.

Valójában az embereknek két csoportja van, akiknek félniük kell Isten haragjától. Ezek egyrészt a ke-

ményszívű bűnösök, másrészt a keményszívű igazak. A keményszívű bűnösnek, aki semmi áron sem akar halni a megtérésről, végül szembesülnie kell Isten haragjával, még ha a mindennapi életben sikerül is ezt ügyesen elodáznia. Ugyanakkor talán szabad azt gondolnunk, hogy valójában nagyon kevés keményszívű bűnös van.

Valószínűleg sokkal több a keményszívű igaz – ha szabad így kifejezni magunkat –; olyan emberek, akik nem ismerik Isten irgalmasságát, és akik megpróbálnak mindig jobban teljesíteni, mert félnek Isten haragjától. Többé-kevésbé megszabadulnak ugyan ettől a félelemtől, amikor sikerül megvalósítani ideáljukat a mindennapi életben. Hosszú távon ez egészen elviselhető lehet, bár összességében sovány vigaszban van részük. Ezért ritkán meggyőzőek és még kevésbé magukkal ragadók, hiszen még nem ismerik a szeretetet. Ha valamiként él is bennük a szeretet, akkor is csak abból származik, hogy elégedettek önmagukkal, ez viszont még jobban elszigeteli őket a többi embertől. Már megkapták jutalmukat (Mt 6,2), és mivel nem hallottak a kegyelemről, nem remélnék többet. Életük távlat és kiút nélküli lenne, ha a keményszívűség, vonatkozzon bár bűnösökre vagy igazakra, végleges állapot lenne. Azonban az ember életében minden ideiglenes és időhöz kötött. Ebben az értelemben a bűnösök, akár csak az igazak, az időben élnek, amely Isten ajándéka számukra, a kegyelem és a megtérés terepe. Sem a bűnös,

sem az igaz nem marad örökre keményszívű. Mindnyájukat arra szólítja Isten, hogy „megtérő bűnösök” legyenek.

Ezt fogjuk kibontani ebben a könyvben. Hogy mit is jelent „megtérő bűnösnek” lenni, az nem rögtön nyilvánvaló és nem is könnyű elmagyarázni. Mivel nem lehet definícióban megragadni, megpróbálok olyan személyes tapasztalatok alapján kifejteni, amelyek szűkségképpen behatároltak. Azoknak a tapasztalatait veszem alapul, akikkel valaha is kapcsolatba kerültem. Végül könnyebb azt megmondani, hogy mit jelent nem megtérő bűnösnek lenni, mert sokkal kényelmesebb keményszívű bűnösként vagy igazként élni, mint megtérő bűnösként. Mégis, a kegyelem e megfordulás felé ösztökél minket nap mint nap. Isten számtalan módon szólongat bennünket, hogy hozzászelídítsen a megtérésnek ehhez az állapotához. Mi magunk mást nem is tehetünk, mint hogy felkészülünk Isten érintésére.

Sok mindennek kell történnie velünk, ráadásul olyan dolgoknak, amelyek nem jó szándékunkon múlnak. A megtérésnek nemcsak az a feltétele, hogy hagyjuk magunkat belsőleg megsebezni, hanem hogy életünk alapjainak kell megrendülniük. Talán valami darabokra törik, talán valami összeomlik bennünk. Olyan ez, mint egy lelki betonépület, amelyen példás gonddal dolgoztunk éveken át, és amely egyszer csak akadályvá válik, hogy eljussunk legbensőbb énkünkhez

és a többi emberhez, sőt esetleg magának Istennek a kegyelmét is eltorlaszolja.

Az összeomlás még csak a kezdet, de már telve van reménységgel. Mindenekelőtt nem szabad újra fölépíteni, amit a kegyelem lerombolt. Ezt is meg kell tanulnunk, hiszen mindig nagy a kísértés, hogy valamiféle állványt készítsünk az omladozó homlokzat elé, és újra munkához lássunk. Meg kell tanulnunk megmaradni romjaink mellett, keserűség nélkül leülni a törmelék között, anélkül hogy vádolnánk magunkat vagy Istent. Ezekre a romokban álló falakra kell majd reménnyel és ráhagyatkozással támaszkodnunk, egy gyermek bizalmával, aki arról álmodik, hogy apja mindent helyre fog hozni. Hiszen ő tudja, hogyan lehet másként helyreállítani, jobban, mint előtte volt. Éppen mint a tékozló fiú, aki számára annyi minden romokban hevert: a pénze, a dicsősége, a szíve; mindent elveszített, amit a teremtményektől várhatott, és bizalommal telve mégis úgy döntött, hogy visszatér atyjához. Ösztönösen előre érezte, hogy nemcsak szolga lehet – amire vágyani mert –, hanem megmaradhat fiúnak. Aki valamikor fia volt az Atyának, az is marad mindörökké. Abban a pillanatban, amikor az elveszett fiú kiengesztelődik kudarcaival, már otthon is van a szülői házban atyja mellett. Aki viszont harcol kudarcaival, az atyja és az Isten ellen harcol; még mindig a harag áldozata, és nem képes felismerni a szeretetet. De aki annyira megfeledkezik magáról, hogy örülni tud saját nyomorúságának, az már átadta magát a felszabadító szeretetnek.

Csak Jézus segítségével és Isten Lelke által megerősítve indulhatunk útnak, és maradhatunk meg a megtérésben. Az fog bennünk megvalósulni, ami Jézussal történt halálának és feltámadásának misztériumában. Jézus bizalma és az Atyára való ráhagyatkozása a halálban mindörökre lecsendesítette Isten haragját. Jézus halála és feltámadása képessé tesz minket arra, hogy vele együtt, a halálon túl, a lemondásokon is túl, legmélyebbről fakadó gyengeségünkben is fölismerjük az Atya szeretetét. Hiszen megtérésben lenni nem más, mint szüntelenül belépni a bűn és a kegyelem misztériumába. Vigyázzunk, nem átlépni a bűnből a kegyelembe, hanem belépni a bűn és a kegyelem misztériumába. Ez azt jelenti, hogy meg kell válnunk minden önigazolástól, minden saját igazságtól, és elismerni bűnünket, hogy meg tudjunk nyílni Isten kegyelme előtt.

Éppen erről a megtérésben lévő bűnösről mondja Jézus, hogy ő az Atya legnagyobb öröme a mennyben: „Mondom nektek: éppen így jobban örülnek a mennyben egy megtérő bűnösnek, mint kilencvenkilenc igaznak, akinek nincs szüksége megtérésre.” (Lk 15,7) Ő az Atya öröme és büszkesége, a csodálatos húsvéti ember, aki szüntelenül meghal és föltámad Jézussal. Olyan csoda ez, amely napról napra megismétlődik, és sohasem fejeződik be. Ugyanis amíg a jelen életben vagyunk, Isten szüntelenül munkálkodik, hiszen életünk ideje és annak hossza szintén a testünkben megvalósuló kegyelem egyik formája: Isten határtalan és meg-

ingathatatlan Szeretetét jelzi. Így nap mint nap hálatelt szívvel, állandó megtérésben élhetünk. Kilépni ebből az állapotból azt jelenti, hogy elhagyjuk Istent, és hátat fordítunk szeretetének, még ha rá gondolkunk, róla beszélünk vagy őt hirdetjük is. Az Istenhez intézett imádság ugyancsak lehetetlenné válik, hiszen igazi imádság nem képzelhető el folytonos megtérés nélkül.

Ha nem élünk folyamatos megtérésben, nem élünk a Szeretetben. Ebben az esetben csak két lehetőség marad az ember számára: saját vágyainak kielégítése és az önigazolás, vagy nagyon mély kielégítetlenség és reménytelenség.

Ha nem vagyunk állandó megtérésben, akkor nem állhatjuk Isten jelenlétét, mert nem az igaz Isten, hanem egy bálvány jelenlétében élünk. Igaz azonban, hogy Isten nélkül nem tudunk megmaradni a megtérésben, hiszen ez sohasem jó elhatározás vagy kitartó erőfeszítés gyümölcse, hanem a szeretetnek, mindennek előtt Isten Szeretetének első lépése. Megtérni nem más, mint engedni Isten sürgetésének, rábízni magunkat szeretetére, mihelyt észrevesszük annak első jelét. Önmagunkról megfeledkezni azt jelenti, hogy megadjuk magunkat Istennek. Amikor ezt tesszük, átadjuk magunkat neki. Ekkor minden ellenállásunk elolvad Szavának és tekintetének emésztő tüze előtt, és nem tehetünk mást, mint hogy együtt mondjuk Jeremiás prófétával: „Téríts magadhoz minket, Uram, és mi megtérünk.” (Siralm 5,21; vö. Jer 31,18)